

Konkurences padome

PRETENDENTU IZSLĒGŠANA

**PIL regulējuma kontekstā par
iespējamu konkurences tiesību pārkāpumu**

IEVA ŠMITE

Aizliegtu vienošanos departamenta direktore

KO PAREDZ JAUNIE
IZSLĒGŠANAS NOTEIKUMI PIL
IETVARĀ?

PĀRKĀPĒJU IZSLĒGŠANA NO IEPIRKUMU PROCEDŪRĀM

03.03.2022. Saeima pieņēma grozījumus **PUBLISKĀ IEPIRKUMA LIKUMĀ**, ar kuriem tiek:

- 1) paplašināti izslēgšanas kritēriji;
- 2) paplašināts periods uz kādu pretendenti tiek izslēgti no iepirkuma procedūras, ja tiek konstatēts KL pārkāpums. Minētie grozījumi stājās **spēkā no 01.01.2023.**

Skat. - Grozījumi PIL

<https://www.vestnesis.lv/op/2022/52.4>

PASŪTĪTĀJS VAR IZSLĒGT PRETENDENTU, JA

IR PIEEJAMA INFORMĀCIJA PAR KOMPETENTĀS INSTITŪCIJAS KONKURENCES JOMĀ LĒMUMU,

ar kuru kandidāts vai pretendents ir atzīts par vainīgu konkurences tiesību pārkāpumā, kas izpaužas kā horizontālā karteļa vienošanās.

IZNĒMUMS

Ja attiecīgā institūcija, konstatējot konkurences tiesību pārkāpumu, par sadarbību **leciecības programmas ietvaros** kandidātu vai pretendentu ir atbrīvojusi no naudas soda vai naudas sodu samazinājusi.

Ir paredzēta izslēgšana no dalības iepirkumos trīs gadu laikā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas (PIL 42. panta ceturtās daļas 3. punkts).

KP lēmums pat var būt apstrīdēts. Bet ir jāievēro noilguma termiņš - **trīs gadi no lēmuma spēkā stāšanās dienas (no paziņošanas lēmuma adresātiem)**

PASŪTĪTĀJS VAR IZSLĒGT PRETENDENTU, JA

PRETENDENTS AR TĀDU KOMPETENTAS INSTITŪCIJAS LĒMUMU VAI TIESAS SPRIEDUMU, kas stāties spēkā un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams, **IR ATZĪTS PAR VAINĪGU VAI ATBILD PAR NAUDAS SODA SAMAKSU** saistībā ar konkurences tiesību pārkāpumu, kas izpaužas kā horizontālā kartelja vienošanās.

IZNEMOT GADĪJUMU:

kad attiecīgā institūcija, konstatējot konkurences tiesību pārkāpumu, par sadarbību iecietības programmā kandidātu vai pretendentu ir atbrīvojusi no naudas soda vai naudas sodu ir samazinājusi

(PIL 42. panta otrās daļas 5. punkts)

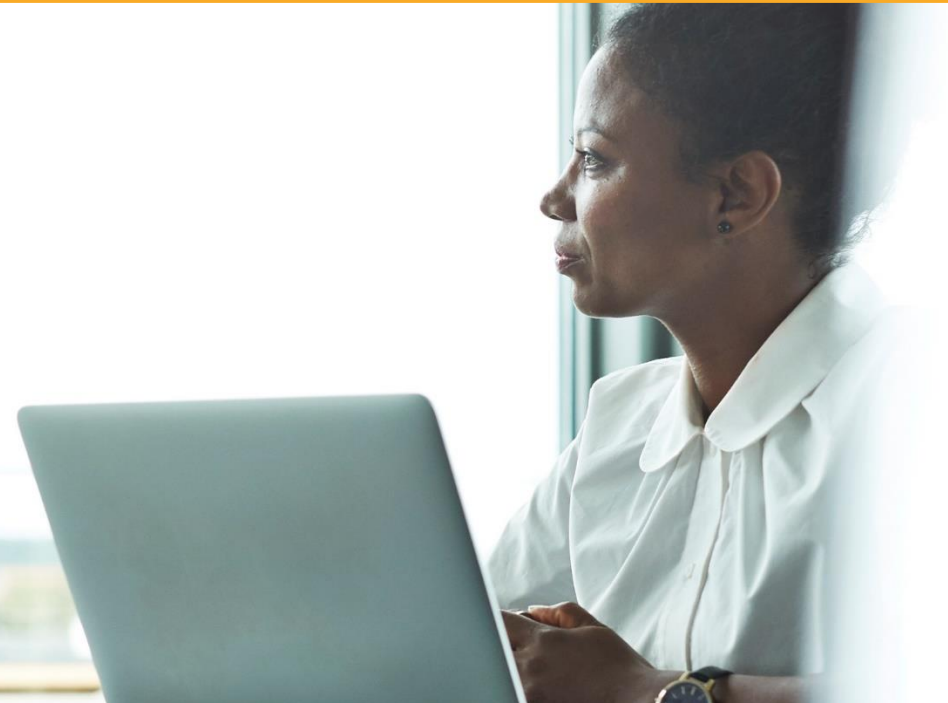
TERMIŅŠ IZSLĒGŠANAI - 3 gadi no brīža, kad KP lēmums stāties spēkā
(nav apstrīdams)

KONKURENCES PADOMES ATZINUMI

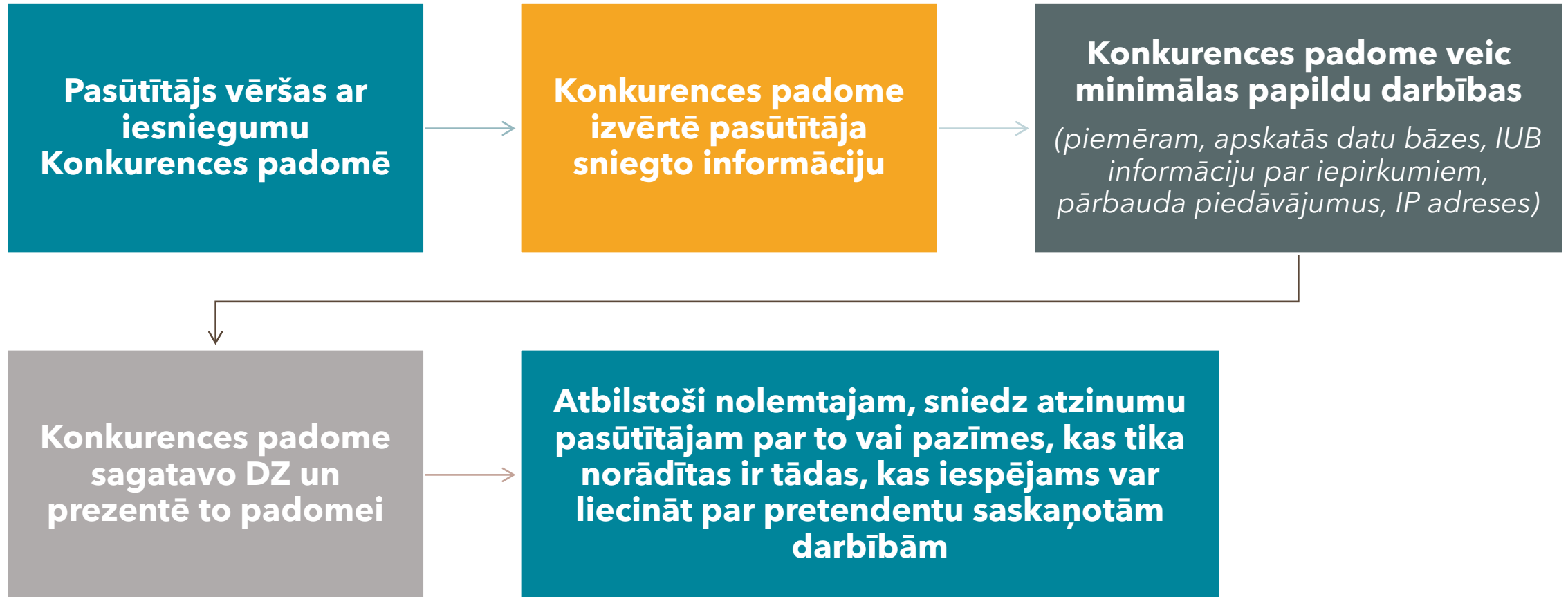
PIL regulējums paredz, ka, ja pasūtītājs saskata **«PIETIEKOŠI PĀRLIECINOŠAS NORĀDES»**, ka iepirkuma pretendenti iespējams ir saskaņojuši savas darbības, tas var izslēgt pretendētus no dalības iepirkumā.

- Regulējums attiecas uz izsludinātajiem iepirkumiem sākot no 2023. gada
- Pasūtītājs vēršas KP un saņem tās atzinumu 10 darba dienu laikā

Skat. Iepirkumu uzraudzības biroja izstrādātās [vadlīnijas par izslēgšanas nosacījumiem](#)

10 DARBA DIENU ATZINUMS

STATISTIKA

2023.
GADĀ

19

lūgumi pēc atzinuma PIL grozījumu kontekstā

2024.
GADĀ

22

lūgumi pēc atzinuma PIL grozījumu kontekstā

KAS IR AIZLIEGTA VIENOŠANĀS JEB KARTELIS?

DOMINĒTOŠĀ STĀVOKĻA LAUNPRĀTĪGA IZMANTOŠANA

AIZLIEGTA VIENOŠANĀS

KAS IR AIZLIEGTS?

Normatīvais regulējums - KL 11.pants / LESD 101.pants

// Ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru **mērķis vai sekas** ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par...

Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā ir uzskaitīti aizliegtu vienošanos veidi. **Taču ir būtiski atcerēties, ka minētie veidi ir tikai piemēri**

LR Augstākās tiesas Senāta 20.06.2014. Spriedums lietā Nr.SKA-333/2014.

Galvenais princips:

jebkuram tirgus dalībniekam sava komercdarbība, plāni un rīcība tirgū ir jāveido patstāvīgi un neatkarīgi

PAR KO NEDRĪKST VIENOTIES?

Cenas

cenās veidošanas noteikumi

Tirgus sadale

teritorija, klienti

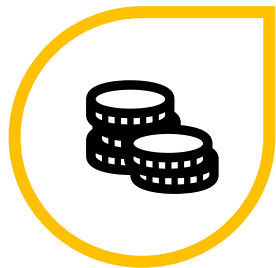
Ražošana

apjomi, realizācija

Iepirkumi

piedalīšanās, nepiedalīšanās,
iepirkuma noteikumi

Naudas sods

≤10% no apgrozījuma

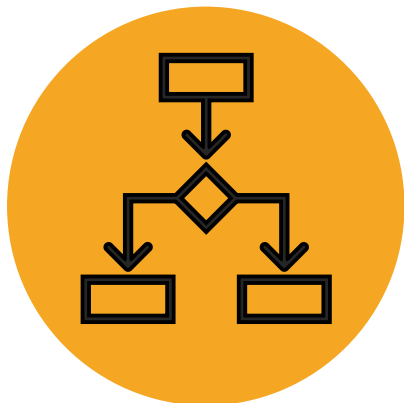

Liegums piedalīties iepirkumos

3 gadi

IEPIRKUMOS VISBIEŽĀK NOVĒROTIE KARTEĻU IZPAUSMES VEIDI

PRAKSĒ

Vienošanās par **dalības nosacījumiem**
iepirkumos - iepriekš sarunāts uzvarētājs, fiktīvi «čaulas piedāvājumi»

Vienošanās par **cenu**

Tirgus sadale

BŪVNIIEKU LIETA

2015. - 2018.
12 tikšanās
vismaz 3x gadā

PIEMĒROTAIS SODS:

16 652 027,35 EUR

SIA «VELVE»

SIA «SKONTO BŪVE»

SIA «RE & RE»

SIA «MERKS»

SIA «RERE BŪVE»

SIA «LATVIJAS ENERGOCELTNIEKS»

SIA «ARČERS»

AS «LNK Industries»

SIA «ABORA»

SIA «RBSSKALS Būvvadība»

AUTOBUSU KARTELIS

Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas un Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. pantā noteiktais vienošanās aizliegums

Lotu (to daļu) sadale

- katram pietuvināti 15 milj. km gadā

Vienojas par piedalīšanos vai nepiedalīšanos konkrētā lotē

Vienojas par piedalīšanās formu - individuāli vai veidojot apvienības

PIEMĒROTAIS SODS:

1 974 923,81 EUR

CEĻU BŪVES KARTEĻIS

Sadalīja «**LATVIJAS VALSTS CEĻI**» gan izsludinātos, gan plānotos iepirkumus par **ceļu un maģistrāļu būvniecību Latvijā, vienojoties par dalības nosacījumiem**

PIEMĒROTAIS SODS:
4 451 649,77 EUR

RISKI, KAS NORĀDA UZ PAAUGSTINĀTU PĀRKĀPUMU IESPĒJAMĪBU

Trešās personas, piemēram, apakšuzņēmējs, ārpakalpojumu sniedzēji **gatavo dokumentus publiskajam iepirkumam, piesaista vienu un to pašu speciālistu, cieša sadarbība, kad vairs nespēj nodalīt robežas - kad tā ir atļauta un kad vairs nē, utt.**

Cilvēciskais faktors – **paziņas un draugi, ģimenes locekļi, kuri strādā konkurējošos uzņēmumos**

Tirgus dalībnieki (**konkurenti**) izmanto **kopīgas telpas (atrodas vienā adresē), ir arī kopīgi darbinieki**

PAZĪMES, KAS BEZ CITĀM PAZĪMĒM NAV VĒRTĒJAMAS, KĀ NORĀDES PAR AIZLIEGTU VIENOŠANOS

PIEDĀVĀJUMA CENAS, KAS PĀRSNIEDZ PLĀNOTO LĪGUMCENU

Apstākļi, ka diviem pretendentiem piedāvājumu cenas pārsniedz paredzamo līgumcenu nevar kalpot par pamatu apgalvojumam, ka pretendenti ir saskaņojuši dalības nosacījumus iepirkumā un, ka pretendenti iesnieguši formālus piedāvājumus bez patiesas vēlmes konkurēt.

VIENS UN TAS PATS SPECIĀLISTS

Tirgus dalībnieki publiskajos iepirkumos ir tiesīgi izmantot vienu un to pašu speciālistu pakalpojumus.

SAKRITĪBAS TEHNISKAJOS PARAMETROS

Pazīmes ir loģiski izskaidrojamas - viens un tas pats dīleris, viena un tā pati a/m, tādējādi dīleris ir iedevis identisku tehnisko aprakstu un cenu par apkopi. Savukārt citas izmaksas, piemēram, maksa par kapitāla lietošanu, atpakaļpirkšanu, transportlīdzekļu gala cena, maksa par paredzamā nobraukuma pārsniegšanu, ir atšķirīgas un nesakrīt.

PASŪTĪTĀJS NAV NORĀDĪJIS UZ KONKRĒTĀM PAZĪMĒM IEPIRKUMĀ

Pasūtītāja konstatējis, ka iepirkuma pretendenti ir norādīti vairākos statusos - gan kā pretendenti, gan kā apakšuzņēmēji, gan kā persona, uz kuras spējām balstās, kas pats par sevi nav aizliegts no Konkurences likuma regulējuma.

SIGNĀLSARAKSTS
jeb karteļa pazīmes
iepirkumos

PAZĪMES

piedāvājumos **pieļautas vienādas** pareizrakstības, gramatikas vai aprēķinu **klūdas**

jebkāda komunikācija ir veikta no **vienas un tās pašas e-pasta adrese/viena un tā pati kontaktpersona**

redzams, ka **pēdējā brīdī veiktas izmaiņas/identiskas, dokumentu rekvizītos parādās viens un tas pats sagatavotājs**

iepirkuma **uzvarētājs par apakšuzņēmējiem nolīgst zaudējušos** vai pretendentes, kuri atsauca savus piedāvājumus vai atteicās tos iesniegt

pretendentu iesniegtajā piedāvājumā **iesniegtas identiskas tāmes** vairākās izmaksu pozīcijās

piedāvājumos tiek iesniegti arī tādi **dokumenti, kas neizriet no nolikuma prasībām**

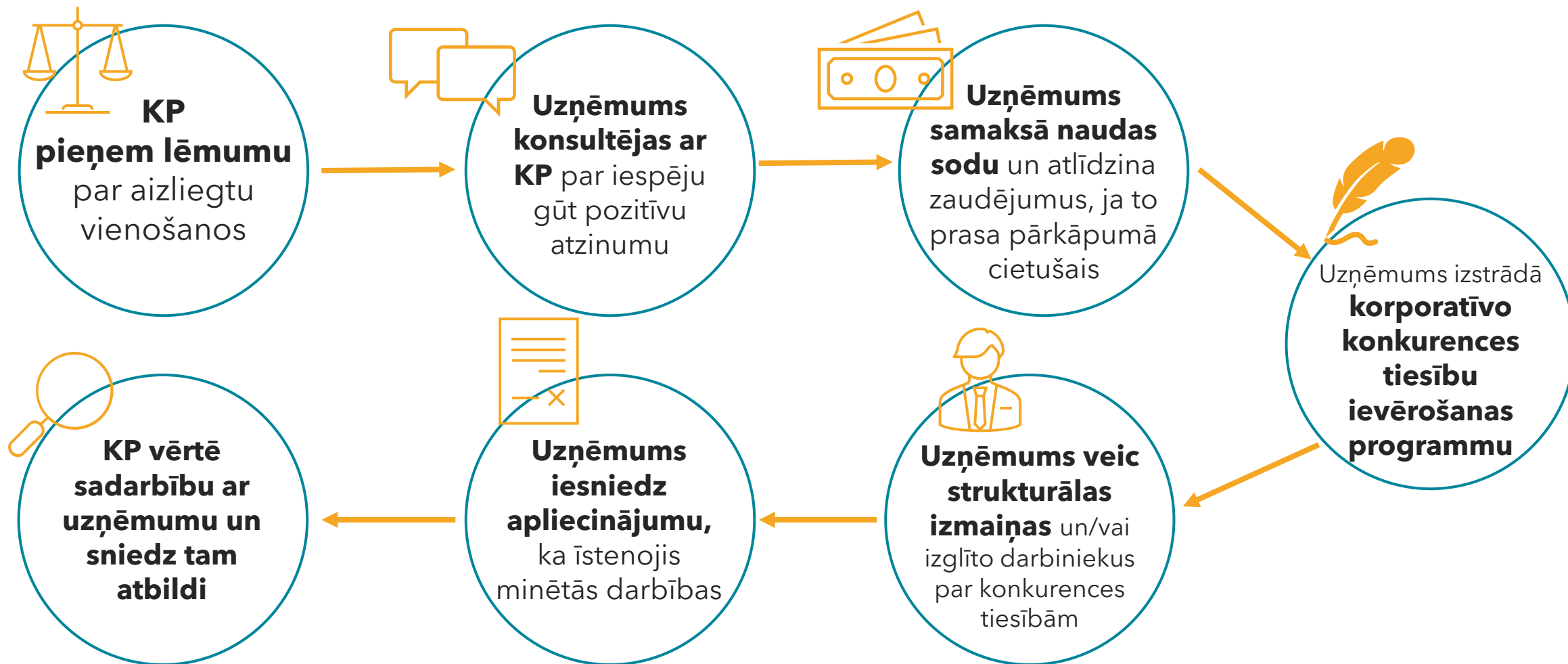
POZITĪVAIS EFEKTS

PIEAUG TIRGUS DALĪBNIĒKU INTERESE ATJAUNOT UZTICAMĪBU

- Uzņēmumi izvēlas jau lietas ietvaros slēgt izlīgumu ar iestādi
- Veic preventīvas darbības uzņēmumā - izstrādā vadlīnijas, īsteno darbinieku apmācības

UZTICAMĪBAS ATJAUNOŠANA

IEPIRKUMA RĪKOTĀJS LEMJ, VAI UZŅĒMUMAM ĻAUT PIEDALĪTIES IEPIRKUMĀ

NEATKARĪBAS DEKLARĀCIJA

Pasūtītāji ir aicināti nolikuma prasībām pievienot **aizpildītu un parakstītu neatkarības deklarāciju**, apliecinot, ka konkursā iesniegtie piedāvājumi sagatavoti individuāli un nav saskaņoti ar konkurentiem

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu (PIL) pretendents par nepatiesas informācijas sniegšanu apliecinājumā **var tikt izslēgts no dalības publiskā iepirkuma procedūrā**

Iesniedzot aizpildītu apliecinājumu, pretendenti apliecina, ka **apzinās paredzēto atbildību par aizliegtu vienošanos** saskaņā ar Konkurences likumu

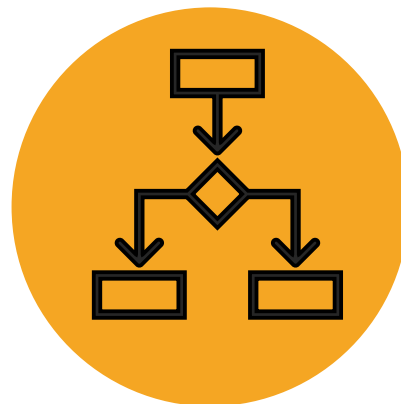
Par aizliegtu vienošanos uzņēmumam var tikt piemērots naudas sods apmērā **līdz 10 % no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma**, kā arī uz gadu liegta dalība publiskajos iepirkumos

GALVENIE ASPEKTI KARTEĻU RISKĀ MAZINĀŠANAI

jeb preventīvas darbības, ko iespējams īstenot:

veicināt izpratni par konkurences tiesībām

iepazīties ar KP lēmumiem, skaidrojumiem, vadlīnijām

apskatīt KP **pašnovērtējuma rīkus**

KP PREVENTĪVĀS DARBĪBAS

- Informatīvs video [«Ko ņemt vērā iepirkumu rīkotājiem?»](#)
- **Signālsaraksts pasūtītājiem**
- Pašnovērtējuma rīks
- Aicinājums uz semināriem par PIL grozījumiem

Konkurences padome

SIGNĀLSARAKSTS

jeb kā iepirkuma pasūtītājam atpazīt
karteļa iespējamās pazīmes

KONSULTĀCIJA AR KONKURENCES PADOMI

Konsultācijas par kādu konkrētu situāciju / iesniegumu vai lecieības pieteikuma potenciālo sagatavošanu / iesniegšanu

Garantēta anonimitāte, ja ziņotājs nevēlas sevi atklāt

Ja kāda konkrēta **situācija vai fakti** tiek atklāta konsultatīvos mērķos, Konkurences padomē tie **netiek izmantoti citam mērķim** (t. sk. komercinformācija)

PAŠIZGLĪTOŠANĀS

[Izglītojoši video par konkurences tiesību jautājumiem](#)

Podkāsts par konkurenci
[Visas raidieraksta epizodes pieejamas šeit](#)

Konkurences padome

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Brīvības iela 55
tālr. 67282865
pasts@kp.gov.lv
www.kp.gov.lv
@KPgovLV

Ieva Šmite
tālr. 67365221
ieva.smite@kp.gov.lv

